

УКРАЇНСЬКИЙ МУЗЕЙ У СТЕМФОРДІ: НАРОДНА СКРИНЯ

У фондах Українського Музею та Бібліотеки в Стемфорді знаходяться дві народні скрині. Обидві походять з Гуцульщини із 19-го століття.

У традиційній сільській хаті скриня була невід'ємним, підставовим хатнім меблевим елементом і служила як у практично-ужиткових, так і в декоративних цілях. Кожна молода дівчина “на виданні” мусіла мати посагову скриню – чи то спеціально виготовлену для неї, чи куплену або одідичину. Передні та бічні стінки, а іноді теж і віко, завжди були прикрашені. Стиль та кольорит прикрас різнився від місцевості до місцевості. У деяких частинах України скрині прикрашали рослинним орнаментом у формі квітучого дерева чи екзотичних квітів у вазі застосовуючи яскраві, багатобарвні кольори. У інших околицях, як, наприклад, на Гуцульщині, скрині прикрашали різьбленим орнаментом (іноді в поєднанні з мальованим). Поодинокі елементи орнаменту на гуцульських скринях склалися із архаїчних символічних знаків.

В очікуванні заміжжя, молоді дівчата ще на початку свого дівування наповняли скриню

різними речами власного виготовлення, які уважались цінними та необхідними для їхньої майбутньої сім'ї та господарства. Кількість та якість цих речей вказували не тільки на працьовитість, але також на здібність стати доброю господинею.

Речі ці склалися із різних

ляних текстилів, як, наприклад, сорочок, яких могло бути 30-40, рушників – ритуальних та буденних, сувоїв полотна, хатних текстилів і більш дорогі речей, таких як коралове чи бурштинове намисто, срібні монети тощо.

Усі ці речі були приготовлені та

зібрані з одушевленням, трудом та любов'ю. Хоча особлива увага приділялася до матеріальної вартості речей в скрині, емоційний зв'язок був не менше важливим. Посагова скриня для нареченої була символом її спадщини, молодості, дівування і мрій та надій на щасливе родинне життя,

різьбленим орнаментом у вигляді кіл, півкіл (символи сонячних мотивів), рівнораменних хрестів, шестикутних зірок (розеток), сіток, зигзагів, зубців, безконечних ліній, дерева життя тощо. Скрині також тонували природними барвниками, які давали їм червоно-коричневий колір.

Гуцули, знані за свій консерватизм, до наших днів зберегли багато старовинних культурних світоглядних концепцій у своїх віруваннях, звичаях та мистецтві. Більшість утилітарних гуцульських виробів були прикрашені в особливий спосіб, застосовуючи символічні мотиви. Ці символічні знаки, згідно з віруванням, мали надприродну силу охороняти від зла, нещастя та забезпечувати добро і достаток.

Сьогодні ми дивимося на ці символи як на елементи народного мистецтва та мистецького вияву, але для гуцулів ці мотиви були конкретними магічними елементами для забезпечення їхнього добробуту та існування.

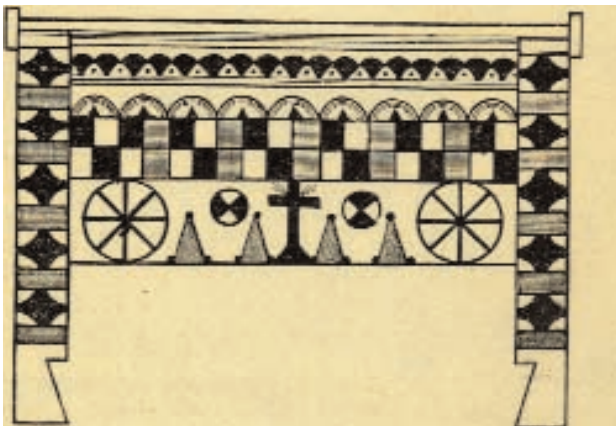
Друга скриня у фондах нашого музею має цікаву історію. Скриню цю уживали не лише для

творцем якого вона є сама.

Перша скриня, про яку буде вестись мова, виготовлена в стилі саркофагу з букового дерева. Стоїть на чотирьох коротких ніжках із двосхилим віком. Усі частини скрині скріплені дерев'яними “тиблями” - не цвяхами. Гуцульські скрині декорували контурним

продовження

речей, потрібних для посагу та родинних коштовностей, але також як стіл. Конструкція скрині - прямокутна із плоским віком, на яке накладали важку подовгасту стільницю і це творило обширний

стіл, кругом якого засідала вся родина. Оригінально скриня мала чотири високі ніжки. Але наша скриня відігравала ще й третю роль. Напевно власник цієї скрині, вирішивши емігрувати до

Америку, перетворив її на подорожній "куфер" – відтяв ніжки, забрав стільницю і прикріпив залізний замок з колодкою. На скрині ще до сьогодні зберігається фрагмент печатки польською мовою, на якій позначено від якої і

до якої станції і яким маршрутом мав іти "куфер". Нажаль, назви станцій і маршрут не вдалося розшифрувати.

Передня стінка та віко скрині прикрашені традиційним геометричним орнаментом, який складається із солярних мотивів, шестикутних зізд, косих і прямокутних хрестів, зубців, сіток тощо.

Чим наповнювали цю подорожню скриню емігранти? У доступних для нас спогадах емігрантів майже ніхто не пише про те, що з собою везли до Америки.

Нам відомо, що брали з собою емігранти до Канади – господарське приладдя, насіння, лляне і конопляне полотно, голки та ножиці. Але що брали зі собою ті, котрі емігрували на роботу до пенсильванських копалень? Знаємо, що еміграційні агенти радили людям їхати в одязі західного стилю, а не в народнім. Якщо так, тоді чи емігранти до Америки наповняли скрині своїм народним одягом, щоб таким способом зберегти пам'ять про своє походження, своє коріння, свою ідентичність?

Але чим би скрині не були заповнені, магічні знаки, якими вони були прикрашені, мали ціллю оберегти власника скрині від лиха й невдач, принести добру долю, відігнати нещастя. Так, як посагова

скриня молодої була наповнена мріями та надіями на щасливе майбутнє життя, так подорожня скриня емігранта була наповнена світлими сподіваннями і сприятливими можливостями.

Матеріал підготувала Любов Волинець